STATISTIKAAMET

Pr Kaie Karniol
Riigikontrolli
Finantsauditi osakonna
Peakontrolör

Teie 02.08.2002 nr 2-7.1-FA/02/1298
Meie 09.08.2002 nr 1-1-51/ 3520

Lugupeetud pr Karniol

Käesolevaga esitame Teile Statistikaameti seisukohad Riigikontrolli kontrollaruande eelnõu kohta ja Riigikontrolli ettepanekute rakendamiseks kavandatud abinõud.

Ühtlasi täname Teid ja Teie kolleege meeldiva koostöö eest.

Lugupidamisega

Rein Veetõusme
Peadirektor

Lisa: Statistikaameti seisukohad kontrollaruande eelnõu kohta 3 lehel

Mare Aleksa 6259 205

RIIGIKONTROLL
Kuupäev 09.08.02 Reg nr 2-7.1-FA/02/1298-2

Endla 15
15174 TALLINN

Tel 6259 202, 6259 208
Faks 6259 370, 6621 531

e-post: stat@stat.ee

STATISTIKAAMETI SEISUKOHAD RIIGIKONTROLLI KONTROLLARUANDE EELNÕU KOHTA JA RIIGIKONTROLLI ETTEPANEKUTE RAKENDAMISEKS KAVANDATUD ABINÕUD

Statistikaamet nõustub Riigikontrolli seisukohtadega, et raamatupidamine vajab jätkuvat korrastamist ja arendamist. See protsess on pooleli ja seepärast on terve rida probleeme veel lahendamata.

Lahendamata probleemidest on olulisem **vastuolu lahendamine Riigieelarve seaduse ja Raamatupidamise seaduse vahel.** Lihtsustatult öeldes seisneb see vastuolu järgmises: riigieelarve koostatakse ja tema täitmise kohta antakse aru kassapõhiselt, riigieelarve täitmise arvestust peab Raamatupidamise seaduse alusel pidama tekkepõhiselt. Eelnevast tuleneb praktiline vajadus pidada raamatupidamist kahel viisil: tekkepõhiselt Raamatupidamise seaduse täitmiseks ja kassapõhiselt riigieelarve täitmise kohta aruandmisel. Nende kahe vastuolulise eesmärgi täitmiseks tuleb tihti teha kompromisse silmas pidades olulisuse (materiality) printsiipi. Sisuliselt tähendab see valikut: kas täita riigieelarve seadust või Raamatupidamise seadust. Vastuolusid kahe seaduse vahel püüab tasandada 18.mai 2000.a määrus nr.44 "Rahandusministri 17.märtsi 1995.a määruse nr 46 "Eelarveliste asutuste raamatupidamise korraldamise eeskirjadest" muutmine" ja sellega kohati vastuolus olev rahandusministri 6.12.2001.a määrus nr 105 "2001.a raamatupidamise aastaaruande koostamine, esitamine ja kinnitamine" Nende määruste alusel tuleb riigieelarve täitmise arvestust pidada kassapõhiselt , bilanss ja tulemi arvestus peab olema tekkepõhine.

Vastuolusid kahe seaduse (Riigieelarve seadus ja Raamatupidamise seadus) vahel on mõistnud ka Rahandusministeerium, kes on alustanud vajalikke toiminguid riigieelarve koostamise ja täitmise arvestuse korra muutmiseks. Siinkohal peame vajalikuks märkida, et suurem osa Riigikontrolli poolt tehtud märkustest on tingitud just sellest vastuolust.

Riigi raamatupidamises valitsevate ebakõlade vähendamiseks on alustatud riigi raamatupidamise ümberkorraldamisega. Rahandusministeeriumis tegeldakse praegu valitsemisala raamatupidamise sise-eeskirjade ühtlustamisega (tähtaeg augusti lõpp 2002). Samuti on Rahandusministeeriumi valitsemisalas käsil uue SAP-il põhineva raamatupidamissüsteemi evitamine selle aasta lõpus, mis peaks aitama oluliselt raamatupidamist korrastada.

Statistikaamet **ei jaga Riigikontrolli seisukohta, et pole võimalik anda hinnangut bilansi ja tulemiaruandes esitatud andmete õigsusele, sest pole esitatud pearaamatut, käibeandmikku ega ka eraldi väljatrükke, mis oleksid vastanud täies ulatuses aruannetes esitatud informatsioonile.** Neid on võimalik esitada, kuid see on väga töömahukas ja ei oleks mahtunud Riigikontrolli ajakavasse. Raamatupidamisarvestust peetakse kahes eraldiseisvas andmebaasis seoses 2001.a läbiviidud põllumajandusloendusega. Statistikaametis kasutusel olev tarkvara SAF ei võimaldanud seda teha suure andmemahu tõttu ühes andmebaasis. Bilanss ja muud aruanded pannakse kokku EXCEL-is kuna raamatupidamisprogrammi SAF palga osa ei ole lõplikult juurutatud. Probleemid tekivad sellest, et SAF-is on väga raske pidada palga arvestust erinevate allikate lõikes. Palga koondkandeid peetakse allikate lõikes eraldi EXCEL- tabelis. Probleemi lahendamiseks on kaks võimalust:

1) Kui palga arvestust pidada eraldi baasis ja palga koondkanded viia nn. jõukirjenditega SAF-i põhibaasi, siis oleks võimalik SAF-i põhibaasist välja trükkida täies ulatuses pearaamat ja käiberaamat. Seda ei ole mõtet enam teha olemasolevas SAF raamatupidamissüsteemis, kuna Rahandusministeeriumi valitsemisalas on käsil uue SAP-il põhineva raamatupidamissüsteemi evitamine selle aasta lõpul.

2) Viia sisse erinevad SAF-i artiklid kõikide allikate osas mis puudutavad tulumaksu, sotsiaalmaksu jne. Sellega me praegu tegeleme kuid see on väga töömahukas.

Statistikaamet **ei jaga Riigikontrolli seisukohta, et pole võimalik anda hinnangut bilansi ja tulemiaruandes esitatud andmete õigsusele**. Riigikontroll on seejuures viidanud kontrollaruande punktidele 2.1.1 kuni 2.1.12. Meie poolt antud seletusi ja tehtud märkusi e-mailis 31.07.2002 "Statistikaameti kommentaarid ja täpsustused riigikontrolli kontrollaruande eelnõu kohta" ei arvestatud praktiliselt üldse. Punktidele 2.1.2.3.1, 2.1.2.3.4 ja 2.1.5 ei olnud võimalik vastata kuna Riigikontrolli Kontrollaruande eelnõus puudusid asjakohased viited ja selgitused. Hea tava nõuab esitatud arvude ühemõttelist lahtikirjutamist. Juhime tähelepanu, et Riigikontrolli "Kontrollaruande eelnõus" 02.08.2002 esineb ebatäpsusi näit. punktis 2.1.2.3.4 toodud Eesti Energia arve nr.8400505 6.01.2002 summas 67 610,32 kr puhul pole tegemist tekkepõhise arvestuse eiramisega. Statistikaameti aastaaruandes seisuga 31.12.2001 (vt.lisas 7 "Kohustute aruanne") on "Eesti Energia" kohustus kahe summaga 48 892.64 kr ja 18 717.68.kr. Kohustusi tuleb pidada allikate lõikes vastavalt Rahandusministri 31.detsembri 1998.a määrusele nr 121 "Riigi ja omavalitsuse eelarvest finantseeritavate institutsioonide kontojuhiste kinnitamine".

Me ei eita puudusi, kuid oleme veendunud, et Statistikaameti aastaaruanne seisuga 31.12.2001, mis näitab Statistikaameti 2001. aasta tulemiks 6 447 391.84 ja bilansimahuks 31.12.2001. a seisuga 16 788 866 krooni, on olulises osas kooskõlas Rahandusministri 06.12.2001. a määrusega nr 105 "2001.a raamatupidamise aastaaruande koostamine, esitamine ja kinnitamine"

Arvamus Riigikontrolli poolt tehtud ettepanekute kohta ja nende rakendamiseks kavandatud abinõud:

2.3.1 Statistikaametis on välja töötatud tegevuskava riskide hajutamise kohta mis hõlmab praktiliselt kõiki auditi käigus ilmnenud probleeme. Oleme juba sisse viinud alljärgnevad muutused raamatupidamisarvestuses:

1) raamatupidamislausendid on vormistatud kõikidel algdokumentidel
2) jälgime raamatupidamisarvestuse tekkepõhise kajastamise printsiipi
3) on sisse viidud aruandlus krediitkaartide kasutamise kohta, samuti nõutakse krediitkaardiga makstud kulude puhul algdokumente

2.3.2 Olemasolevate varude (trükised, disketid), samuti sisseostetavad trükiste ja aruande vormide blankettide kajastamine bilansis on natuke komplitseeritud. Aruande vormide blankette kasutatakse statistiliste andmete kogumiseks, osa trükiseid jagatakse tasuta. Olemasolevate varade kohta peetakse bilansivälist arvestust Statistika levi teenistuse andmebaasis. Küsimus Riigikontrollile: "Kas peame varuna bilansis kajastama ka aruande vormide blanketid ja tasuta jagatavad trükised?" Vastavalt raamatupidamise seadusele on vara raamatupidamiskohuslase valduses olev ressurss. (Varad on ressursid, millest tulevikus tekib tulu asutusele. Tulu peab olema usaldusväärselt mõõdetav.)

2.3.3 Viime läbi põhivarade inventuuri 2002. aastal vastavalt headele tavadele. Korrastame põhivara numereerimist ja arvestust.

2.3.4 Statistikaameti hooned on antud üle Riigi Kinnisvara AS-le.

2.3.5 Inventeerime kohustused järgmise aruandeperioodi lõpu seisuga täies mahus.

2.3.6 2001.aastal saime tasuta varana ainult raamatuid. Neid saame välismaa organisatsioonidelt, teistelt riigiasutustelt, eraisikutelt jne. Raamatupidamisarvestuses oleme kõik tasuta saadud raamatud arvele võtnud annetatud kapitali konto kaudu. kuna seda nõuab Rahandusministri 18.mai 2000.a määrus nr 44. (Rahandusministri 6.12 2001.a määrus nr 105 nõuab omaniku siseselt bilansist bilanssi üleantava vara kajastamist kapitali konto kaudu). Määruste vahel on vastuolu. Meie puhul on teistelt riigiasutustelt tasuta saadud raamatute väärtus väike ja ei mõjuta oluliselt bilanssi.
Raamatute arvestust peetakse Statistika levi teenistuses. Teie poolt nõutu korraldamine nõuab rohkem kulusid kui sellest tulu tõuseb. Praegu Statistika levi teenistuses kasutusel olev programm ei võimalda eraldi välja tuua teistelt riigiasutustelt annetusena saadud raamatuid. Me arutame antud küsimust täiendavalt ja võimalik et teeme muudatusi arvepidamise korras.

2.3.7 Puhkusereservi arvestamisel lähtume teie märkustest.

2.3.8 Krediitkaartide aruandluse kord on sisse viidud, samuti nõuame krediitkaardiga makstud kulude puhul algdokumente.

3.2.1 Võlgnevuste sissenõudmisega hakkab tegelema Statistikaameti õigusnõunik koos finants-haldusosakonna juhatajaga. Selle kohta vormistatakse lähiajal peadirektori käskkiri.

3.2.2 Parandame ostudokumentide registreerimise protseduuri. Ostudokumentide registreerimine viiakse sisse dokumendihaldusprogrammiga Postipoiss.

3.2.3 Vajadus riigihangete teostamiseks on kontrollaruande eelnõust tulenevalt vajalik eelkõige trükitööde teostamiseks, mööbli ja kontoritarvete ostmiseks. Tulenevalt sellest on käesoleval aastal korraldatud 4 riigihanke konkurssi trükitööde ostmiseks (riigihanked nr 004182, 004141, 004113 ja 004207), mis katab praktiliselt kogu Statistikaameti trükitööde ostmise vajaduse.
Trükitööde tellimisel 2002.a esinenud puudused olid tingitud eelkõige sellest, et uus Riigihanke seadus, mis nõudis riigihangete korraldamist ka trükiste tellimisel, hakkas kehtima 2001.a II kvartalist, kuid Statistikaametil olid selleks ajaks juba sõlmitud eelkokkulepped trükikodadega trükiste tellimiseks vastavalt 2000.a detsembris kinnitatud trükiste ilmumise kataloogile.
Läbi on viidud riigihanke konkurss kontorimööbli soetamiseks (riigihange nr. 004435). Ettevalmistamisel on pakkumiskutse dokumendid kontoritarvete riigihanke korraldamiseks.

Rein Veetõusme
Peadirektor

Mare Aleksa
Pearaamatupidaja

RAHANDUSMINISTEERIUM

Pr Kaie Karniol
Peakontrolör
Finantsauditi osakond
Riigikontroll

Teie 02.08.2002 nr 2-7.1-FA/02/1297

Meie 16. 08.2002 nr III-2.12/9617

Kontrolliaruande eelnõu

Rahandusministeerium on tutvunud Teie poolt esitatud kontrolliaruande eelnõuga "Riigikontrolli arvamus Statistikaameti 2001.aasta raamatupidamise aastaaruande ja riigieelarve täitmise kohta".

Rahandusministeerium on teadlik puudustest Statistikaameti raamatupidamise arvestuses. Ministeeriumi siseauditi osakond viis jaanuar-aprill 2002.a. Statistikaametis läbi auditi, mis hõlmas muughulgas hinnangu andmist rendilepingutele ja riigihangete korraldamisele. Auditi käigus ilmnesid lisaks ka puudused raamatupidamise arvestuses, mille täpsem käsitlemine ei mahtunud antud auditi ulatusse. Auditi tulemusena määrati Statistikaameti peadirektorile Rein Veetõusmele distsiplinaarkaristusena noomitus seoses teenistuskohustuste mittenõuetekohase täitmisega.

Rahandusministeerium võtab Teie poolt esitatud ettepanekud arvesse ning teeb Statistikaametile ettekirjutuse raamatupidamise arvestuse korrastamiseks vastavalt raamatupidamise seaduses ja rahandusministri määruses sätestatud nõuetele.

Lugupidamisega

Harri Õunapuu
Minister

Aare Järvan
Kantsler

Triinu Klement
Tel 6 113 210

RIIGIKONTROLL
Kuupäev 19.08.02 Regnr 2-7.1-FA/02/1297-2

Suur-Ameerika 1
15006 Tallinn

Telefon: (0) 611 3558
Faks: (0) 696 6810
http://www.fin.ee

E-post: info@fin.ee
kantselei@fin.ee

Reg. kood 70000272